

gospodarske, obrtniške in národne.

zhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inseerate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 16. decembra 1898.

Politiški oddelek.

Ultimatum.

Slovanska krščansko-narodna zveza je te dni sklenila, zahtevati pctom parlamentarne desnice od vlade jasnega odgovora na zahteve, katere je bila oglasila in dostavila, da po tem odgovoru uredi nadalnje svoje postopanje.

„Slovenec“ je o stvari tako poročal, kakor da je zveza vladi podala s tem ultimatum, kakor da je izrekla, da izstopi iz večine in pojde v opozicijo, ako vladni odgovor ne bo dovoljen.

Ne vemo, je-li tudi to jeden tistih maneverčkov, s katerimi se v raznih listih v zadnjem času poskuša ohraniti mej volilci mnenje, da poslanci niso nedelavni in nebrižni, kakor se včasih čuje, ampak da so energični in neustrašni bojevniki — ali pa je to resničen izraz njihovega mnenja in delajo tisti poslancem krivice, ki ne verjamejo v možnost, da prestopijo v opozicijo. Mi imamo o naših poslancih najboljšo mnenje in verujemo „Slovenca“, da prestopijo v opozicijo, ako se vlada o njihovih zahtevah ne izreče dovoljno.

Priznati pa moramo, da nas je izjava Slovanske krščanske narodne zveze močno presenetila, to pa zategadelj, ker smo mislili, da je mej vlado in mej poslanci že vse dognано in dogovorjeno, dočim smo sedaj izvedeli, da se vladi na postulate slovenskih poslancev še odgovoriti ni zljubilo!

Naše domnevanje, da je mej vlado in našimi poslanci že vse jasno, je izviralo od tod, ker so zastopniki Slovanske krščanske narodne zveze s tako vnemo in navdušenostjo glasovali pri vsaki priliki z vlado, kakor to stori samo vladna stranka, in zlasti še na to, da so njeni zastopniki v nagodbenem odseku glasovali za vse vladne predloge, za dobre in za slabe, kakor da imajo že plačilo v rokah.

Zagovarjali smo vedno stališče, naj slovenski poslanci ostanejo v desnici in zagovarjali smo tudi stališče, naj glasujejo za nagodbo, četudi je skrajno slaba, a le s pogojem, ako jim vlada poprej izpolni vse njihove zahteve, katere zamore izpolniti. Prav vsled tega smo predpostavljali, da vlada mej poslanci in ministerstvom najlepše soglasje, da je vse dognано in da nam je le čakati in vse naše zahteve se izpolnijo.

In tega našega domnevanja nam tudi niso omajale razne dogodbe v naši slovenski domovini, čeprav so naredile kaj neprijeten utis na nas. Sodili smo, da je vlada sicer imela dobro voljo, dotične zadeve rešiti v našem smislu, da pa je bila po svojih uradnikih — ki delajo osrednji vladi nekako pasivno opozicijo — napačno informovana, da pa se nam v ostalem ni ničesar bati in da se lepo po vrsti vse naše želje uresničijo.

Ali se je potemtakem čuditi, da so nas najnovejša poročila zadela kakor strela z jasnega, poročila, da so slovenski poslanci pobirali za vlado stopinje, da so za njo hodili čez drn in strn in glasovali za najodijoznejše reči, dasi jim vlada na njih spomenico, v kateri so formulirali svoje zahteve, še doslej ni odgovorila?

Obžalujemo, da so poslanci podpirali vlado, ne da so imeli kako zagotovilo, da jim ustreže glede njihovih zahtev, obžalujemo to toliko bolj, ker poslanci svojih volilcev niso nič informirali o tem. Zamujenega je mnogo, kajti vlada je nagodbo precej daleč naprej spravila in to s pomočjo slovenskih poslancev, a izgubljenega ni še nič, še je čas, popraviti storjeno napako in kreniti na pot odločne politike.

Ultimatum, kateri so podali slovenski poslanci vladi, odobravamo od srca in želimo in pričakujemo, da ponehajo s svojim diplomatizovanjem. Razmerje mej vlado in poslanci se mora razjasniti in to povsem, tako da bomo natančno vedeli, pri čem da smo.

Ako vlada našim preponižnim in od konca do kraja povsem pravičnim zahtevam neče ugoditi, dočim ustreže

vsaki želji naših nasprotnikov in se skrbno ozira na vsako zahtevico Nemcev in Italijanov, naj je še tako krivična — no, potem naj poslanci prestopijo v brezobzirno opozicijo.

Politični pregled.

Državni zbor. — V zadnji seji poslanske zbornice je vlada predložila proračunski in pogodbeni provizorij. Storila je to, ker je popolnoma izključeno, da bi mogel državni zbor še pravočasno obnoviti pogodbo in ker se to na Ogerskem že celo ne zgodi. Predsednik Fuchs je hotel obe vladni predlogi kar kratkim potom odkazati proračunskemu odseku, toda nemške stranke so se temu uprle in dve izmed njih, nemški nacijonalci in nemška napredna stranka sta brez ovinkov povedali, da začneta zopet obstrukcijo in to prav proti temu predlogoma. Koncem seje sta ž njo začeli. Zbornica je namreč določila, da je obe predlogi postaviti na dnevni red pred druge, četudi starejše točke. Nemci seveda kriče, da je to nepravilno, dasi ima zbornica najpopolnejšo svobodo glede dnevnega reda. Pred Božičem bo zbornica rešila samo še zakon o služabniških plačah in pogodbeni ter proračunski provizorij.

Goluchowski in Thun. — Ostri, proti Nemčiji nekako žugalno naperjeni odgovor grofa Thuna na interpelacijo glede iztiranja Čehov in Poljakov iz Nemčije, obudil je, kakor znano, veliko nejevoljo na Nemškem. Oficijelni in neoficijelni nemški svet se je tolažil s tem, da je grof Thun govoril na svojo roko, da pa njegov govor nima nobenega pomena, češ, odgovorni vodja zunanje politike avstrijske je grof Goluchowski in ta ni o tej grozilni izjavi Thunovi ničesar vedel. Zdaj pa je priobčilo glasilo grofa Goluchowskega, dunajski „Fremdenblatt“, izjavo, da je Thunov govor bil dogovorjen z Goluchowskim. To je vso Nemčijo silno presenetilo in zdaj vrjame, da so dnovi trozveze šteti, da se v Avstriji pripravlja preobrat v zunanji politiki.

Ravnopravnost na Slovenskem. — V državnem zboru je ministerski predsednik grof Thun zadnjič odgovoril na tri interpelacije v zadevi ravnopravnosti našega jezika za nas prav ugodno. Zavrnil je namško pritožbo, da se na Štajerskem izdajajo slovenske poselske bukvice, zavrnil tudi pritožbo Nemcev proti njegovi odredbi, da mora koroška trgovinska zbornica sprejemati slovenske izkaze posojilnic, katerih uradni jezik je slovenščina in končno na Spinčičevo interpelacijo povedal, da je s posebnim izkazom tržaškemu namestništvu naročil strogo izvrševanje ravnopravnosti.

Novi štajerski namestnik grof Clary-Aldringen je, kakor je razvideti iz nemških listov, kateri so vsi vprek z njega imenovanjem jako zadovoljen, prav odločen Nemeč in še odločnejši narodni in politični nasprotnik Slovanov. Za štajerske Slovence je to jako nevesela vest.

Krieghammer ostane — Vojni minister Krieghammer, čigar odstop radi Hentzijevega spomenika in radi samonemškega zglaševanja pri kontrolnih shodih je bil že sklenjen, ostane na krmilu Ogerske homatije so ga rešile odstopa.

Hrvatska. — Te dni se je sešel hrvatski dežel. zbor. Kake razmere vladajo na Hrvatskem, kaže volitev v Pisarovini, Kandidat zedinjene opozicije, Pasarić, kateri se nahaja v zaporu, ni mogel biti izvoljen. Volilcev se je zbralo do 400. Izmed teh jih je hotelo 343 glasovati za Pasarića. Volilna komisija pa jim je rekla, da Pasarić ne sme biti voljen. Na to so vsi ti volilci odšli. Ostalo jih je samo 41, mej temi 33 uradnikov, in ti so potem izvolili nekega Madjarona deželnim poslancem. Če take razmere niso sramotne, potem ne vemo, kaj naj se še imenuje tako.

Ogerska. — Tako velike krize, kakor sedaj, Ogerska že od l. 1866. ni doživela. Opozicija hoče za vsako ceno str-

moglaviti Banffyja, ta pa uživa še vedno zaupanje krone in se vsled tega neče udati. Povedali smo že zadnjič, da si hoče pomagati s tem, da mu večina parlamenta da pooblastilo, vladati tudi protiustavno, namreč pobirati davke in vzdržati pogodbo tudi če tega parlament ne dovoli. Večina je Banffyju dala to pooblastilo. Vsled tega je odstopil hrvatski minister Josipovich, mnogo odličnih poslancev je izstopilo iz vladne stranke in tudi celo predsedstvo je odstopilo. V zadnjih sejah je opozicija uprizorila velikanske izgrede. Ker se večina ni mogla zjediniti glede novega predsednika, je vlada do 17. t. m. predložila zasedanje drž. zbora.

Rieger. — V soboto, dne 10. decembra je Fran Ladislav Rieger, veliki češki rodoljub, vodja češkega naroda od l. 1848. skoro do najnovejšega časa, jeden prvih avstrijskih politikov, praznoval svojo osemdesetletnico.

Rusija. — Kakor znano, je ruski car nameraval sklicati mejnarodno mirovno konferenco za mesec januar. Z ozirom na precej oblačni občni položaj je ta namen opustil in skliče mirovno konferenco še le o poznejšem času.

Nemčija. — Te dni se je sešel nemški državni zbor. Cesar Viljem je otvoril zasedanje s prestolnim ogovorom, v katerem je posebno bahato govoril o svjem potovanju v Jeruzalem. Najznačilnejše na celem prestolnem govoru je to, da z nobeno besedo ne omenja trozveze.

Angleška. — Najznamenitejši angleški državnik, minister Chamberlain, je imel te dni govor, kateri je obudil najsplošnejše zanimanje. V tem govoru je Chamberlain toplo priporočal zvezo mej Angleško in Nemčijo.

Španska. — Te dni je bila v Parizu podpisana mirovna pogodba mej Špansko in Ameriko. S to pogodbo je Španska izgubila vse svoje kolonije.

Obrtnija.

Česa nam treba?

(Spisal M. Kunc.)

Bodočnost naše mladine je vprašanje, ki zanima vsako narodno družino. Kam z našo mladino, da ji osiguramo bodočnost? Svetovalo se je že mnogokrat, naj se stariši ozirajo na praktične stroke, zlasti na rokodelstvo a na trgovstvo. Dobro. A kako, ko nimamo v to potrebnih šol? Imamo sicer mnogo šol, a taci, ki bi bile našim gmotnim razmeram najprimernejše, taci, nimamo.

Manjka nam v središču dežele še vedno meščanske šole, ki je podlaga vsem drugim praktičnim učiliščem. Če izvrši deček štiri ali petrazredno ljudsko šolo, star šele 10 do 11 let, ni še sposoben, vstopiti neposredno v kak trgovski ali rokodelski učni zavod, isto tako še ni sposoben za vajenca v teh strokah, ker že zakon zahteva dovršeno 14. leto. Kam torej z dečki? Latinska šola in realka sta jedini pribežališči sedaj tudi za tiste dečke, kojih stariši nimajo namena ali pa tudi ne sredstev za izšolanje svojih sinov v višjih šolah. Navzlic visoki šolnini primorani so stariši pošiljati dečke v jedno ali drugo izmed omenjenih srednjih šol, da tako preminejo 3—4 leta in da se deček v toliko postara, da je za vajenca sposoben. Kdor je pa pohajal v te šole le dve leti, temu rokodelstvo ne vgaja več. Obrne se k večjemu v